

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 86g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 15² alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii

(lipsa includerii perioadelor necontributive în stagiul de cotizare pentru pensia anticipată aferentă carierei îndelungate)

CHIȘINĂU

3 iulie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Emilia Cazacu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 aprilie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 3 iulie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 15² alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de dl avocat Alexei Tighinean, în interesele nei Tatiana Gulea, parte în dosarul nr. 3-2985/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Liudmila Holevițaia, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 16 octombrie 2023, dna Tatiana Gulea a formulat o acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea deciziei de respingere a cererii pentru stabilirea pensiei.

4. La 5 martie 2025, dl avocat Alexei Tighinean a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 15² alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

5. Printr-o încheiere din 5 martie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 15
Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii sunt următoarele:

Articolul 5 Stagiul de cotizare

„[...]”

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

b) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vârsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de indemnizație de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională.

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățământul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate, până la 1 ianuarie 1999, activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d)–f).

[...]”

Articolul 15²

Pensia anticipată pentru carieră lungă

„[...]

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2).

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției susține că prevederile contestate, potrivit cărora la stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării dreptului la pensie anticipată pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive, ar institui un tratament discriminatoriu în raport cu beneficiarii altor categorii de pensii, cum ar fi pensia pentru limită de vârstă.

9. Autorul excepției afirmă că prevederea contestată este contrară articolelor 15, 16, 43 și 47 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ține de competența Curții Constituționale.

12. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile articolului 15² alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

14. Curtea reține că prevederile contestate au mai fost obiect al controlului constituționalității, fiind pronunțată Decizia nr. 111 din 6 septembrie 2022. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu reprezintă un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi, din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (DCC nr. 25 din 2 martie 2020, § 19; DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 20).

15. Curtea observă că în sesizarea care a stat la baza Deciziei nr. 111 din 6 septembrie 2022 a fost invocat articolul 16 din Constituție. Curtea a respins acest capăt al ei, dată fiind lipsa unei motivări corespunzătoare. Așadar, pentru că anterior nu a analizat în substanță incidența articolului invocat în raport cu prevederile contestate, Curtea conchide că, în prezenta cauză, condiția lipsei unei hotărâri anterioare este îndeplinită.

16. Curtea reține că autorul excepției a invocat articolele 15 (*universalitatea*), 16 (*egalitatea*), 43 (*dreptul la muncă și protecția muncii*) și 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*) din Constituție.

17. Referitor la articolul 15 din Constituție, Curtea precizează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

18. Referitor la incidența articolului 43 din Constituție, Curtea observă că autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu norma constituțională invocată. Așadar, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate în raport cu această normă constituțională.

19. Curtea observă că autorul excepției afirmă incidența articolului 16 coroborat cu articolul 47 din Constituție. Potrivit acestuia, lipsa includerii unor perioade necontributive în calculul stagiului de cotizare necesar acordării dreptului la pensie anticipată pentru o carieră îndelungată ar institui un tratament diferențiat în raport cu beneficiarii pensiei pentru limită de vârstă, pentru care legea nu prevede o astfel de condiție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că nu orice tratament diferențiat implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a se stabili încălcarea articolului 16 din Constituție, trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial și că această diferențiere este una discriminatorie (DCC nr. 104 din 1 iulie 2021, § 23).

21. Curtea reține că sistemul public de pensii din Republica Moldova stabilește mai multe categorii de pensii (a se vedea articolul 9 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998), inclusiv pensia pentru limită de vârstă și pensia anticipată pentru o carieră îndelungată. Acordarea acestora se face în condițiile speciale prevăzute de lege.

22. Pe de o parte, în cazul pensiei pentru limită de vârstă, solicitantul trebuie să îndeplinească cumulativ (i) vârsta standard de pensionare și (ii) stagiul de cotizare prevăzut de lege (articolul 14 din Legea menționată). Alineatul (2) din articolul 5 al Legii stabilește perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare. Pe de altă parte, în cazul pensiei anticipate pentru o carieră îndelungată, legislatorul a prevăzut condiția realizării unui stagiul contributiv de cotizare cu 5 ani (pentru bărbați) și cu 3 ani (pentru femei) mai mare decât cel prevăzut la articolul 42 alin. (1), fără a se lua în calcul perioadele necontributive prevăzute la articolul 5 alin. (2) din Lege (articolul 15² alin. (1) și (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998).

23. În jurisprudența sa, Curtea i-a alocat legislatorului o marjă discreționară largă în materie de stabilire a condițiilor și a criteriilor necesare pentru exercițiul dreptului la pensie, având în vedere categoria pensiei, cu obligația de a respecta exigențele constituționale (DCC nr. 111 din 1 octombrie 2020, § 22).

24. Curtea nu poate reține argumentul autorului excepției referitor la pretinsa încălcare a principiului egalității și a dreptului la protecție socială, de vreme ce condițiile de stabilire a celor două categorii de pensii sunt diferite. În acest context, Curtea reiterează că egalitatea între persoane presupune un tratament egal în situații egale. Totuși, situațiilor diferite trebuie să le corespundă un tratament diferit (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 27 din 12 martie 2020, §. 26).

25. Mai mult, Curtea observă că la data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă prevăzute la articolul 15 alin. (1) se acordă, la cerere, pensia pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive (articolul 15² alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998).

26. Astfel, în cazul îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, beneficiarii pensiei anticipate pentru o carieră îndelungată pot solicita acordarea celeilalte categorii de pensie (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 188 din 7 decembrie 2021, § 68).

27. Prin urmare, norma contestată nu face incidente dispozițiile articolului 16 coroborat cu articolul 47 din Constituție. Din acest motiv, nu este incident nici articolul 15 din Constituție.

28. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alin. (2) și (4) lit. d), 37 alin. (1) și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 15² alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de dl avocat Alexei Tighinean, în interesele dnei Tatiana Gulea, parte în dosarul nr. 3-2985/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 3 iulie 2025
DCC nr. 74
Dosarul nr. 86g/2025*